

Rätten att få åldras tillsammans

– Parboendegaranti, riktlinjer

**Södertälje kommun, /Riktlinjer parboendegaranti.
Beslut februari och mars 2014 i äldreomsorgsnämnden och i
kommundelsnämnderna.**

Lagstiftning	3
Riktlinjer	3
Tillämpningsområde	3
Definitioner	3
Ansökan	3
Överklagan	4
Aktuell situation	4
Medboende, vad gäller?	5
Mat och måltider	5
Tvätt och städning	5
Hemtjänst	5
Hälso- och sjukvård:	5
Provboende.....	5
Avgifter	5
Biståndsbehovet upphör	6
Hyra.....	6
Dokumentation.....	6
Information.....	6

Lagstiftning

Riksdagen beslöt den 19 september 2012 om ändring i socialtjänstlagen (SoL) i enlighet med proposition 2011/12:147 Rätten att få åldras tillsammans. Ändringen är att en paragraf, 4 kap. 1 b §, införs i SoL. Förändringen i lagen innebär att det i skälig levnadsnivå ingår att kunna sammanbo med make eller sambo när den ena av makarna får bistånd i form av särskilt boende. Det gäller under förutsättning att paret dessförinnan har sammanbott varaktigt eller, om den ena parten redan bor i ett särskilt boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. I samband med införandet av parboendegarantin ändras också hälso- och sjukvårdslagen (HSL) 18§. Förändringen innebär att kommunen ska erbjuda hälso- och sjukvård åt dem som efter beslut av kommunen bor i särskilt boende för äldre.

Riktlinjer

Lagstiftningen trädde i kraft den 1 november 2012. Riktlinjerna är utformade med stöd av cirkulär 12:51 från SKL och vägledning för tillämpning av socialtjänst och hyreslagstiftning ”Rätten att fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende”, Socialstyrelsen september 2013 (<http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2013september/vagledningomaldresrattattbotillsammans>)

Förändringen i lagstiftningen är ett tillägg i 4 kap. 1b § SoL som har följande lydelse:

”För den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § SoL, ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Första stycket gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.”

Tillämpningsområde

Riktlinjerna gäller för vård- och omsorgsboende för äldre (särskilt boende för äldre) enligt 5 kap. 5 § SoL. Riktlinjen gäller i de fall då endast den ena parten har biståndsbeslut om särskilt boende.

Definitioner

- Äldre: en person över 65 år.
- Medboende: den person som flyttar med till ett vård- och omsorgsboende utan att själv ha bistånd till insatsen.
- Make/sambo: könsneutralt, avser både maka och make. I lagstiftningen jämställs gifta makar med sammanboende par som stadigvarande sammanbott och har gemensamt hushåll.

Ansökan

Personen som ansöker om särskilt boende kan i samband med det också ansöka om möjlighet för medboende att flytta med. Den som redan bor i särskilt boende kan också ansöka om detta. Vid

**Södertälje kommun, /Riktlinjer parboendegaranti.
Beslut februari och mars 2014 i äldreomsorgsnämnden och i
kommundelsnämnderna.**

utredningen frågar biståndshandläggaren den som beviljats särskilt boende och utreder den personens vilja. Vill personen som beviljats särskilt boende sammanbo är det den personens skäligen levnadsnivå som ska prövas.

En förutsättning för makarnas fortsatta sammanboende är att de är överens om det, införstådda med vad det innebär och att boende i särskilt boende alltid är ett frivilligt val.

Biståndshandläggarens uppgift är att noga utreda makarnas vilja och inställning. Om endast den ena av makarna vill sammanbo, finns det inga förutsättningar för att bifalla en sådan begäran.

I biståndsbeslutet ska det framgå att hänsyn har tagits till bestämmelsen i 4 kap 1b § SoL om att det ingår i en skälig levnadsnivå att kunna fortsätta bo tillsammans med sin make. Det ska också framgå att beslutet kan komma att ändras om den biståndsberättigade inte längre har behov av insatsen.

Rätten till medboende i särskilt boende omfattar endast dem som uppfyller villkoren i bestämmelsen, det vill säga äldre makar och sambor som varaktigt bott ihop. I propositionen betonas att det kan finnas andra personer och par som vill flytta samman i ett särskilt boende och som kan ha rätt till det även om de inte uppfyller villkoren i bestämmelsen. I sådana fall är det, liksom före lagändringen, socialnämndens ansvar att bedöma vad som i det individuella fallet ska ingå i en skälig levnadsnivå för den som behöver bo i ett särskilt boende. Vid avslag kan besluten överklagas till och avgöras av förvaltningsdomstol

Överklagan

Beslutet om att få sammanbo i ett särskilt boende är ett biståndsbeslut och kan överklagas. Enligt förvaltningslagen kan den som är part i ärendet alltid överklaga ett beslut. Part i ett ärende om att få sammanbo i ett särskilt boende är endast den person som har eller ska beviljas särskilt boende. Skälen för avslag kan vara att makarna inte bedömts bo eller har bott varaktigt tillsammans eller att de inte är överens om att bo tillsammans.

Aktuell situation

I Södertälje finns totalt 12 lägenheter för parboende på vård- och omsorgsboenden. Lägenheterna finns på Glasberga (fyra lägenheter), Oxbackshemmet/ Cederströmska gården (sex lägenheter), Mariekällgården (en lägenhet) och Lillängen (en lägenhet). Lägenheterna för parboende har kokmöjligheter och kylskåp. Det finns ingen ugn men kokplatta eller trinett, vilket innebär att det inte går att tillaga fullvärdig kost. På grund av ventilation och brandskydd kan tillagning av mat inte ske i lägenheterna på särskilda boenden. Det finns möjlighet att installera kaffebryggare och/eller vattenkokare.

**Södertälje kommun, /Riktlinjer parboendegaranti.
Beslut februari och mars 2014 i äldreomsorgsnämnden och i
kommundelsnämnderna.**

Medboende, vad gäller?

Den som är medboende har inte beslut om bistånd till särskilt boende och har inte beviljats några insatser. För att det ska fungera praktiskt både för den medboende och för det särskilda boendet gäller följande:

Mat och måltider

Den som är medboende betalar för mat på det särskilda boendet mot en avgift motsvarande den matkostnad som gäller för biståndsbedömda personer med heldygnsomsorg.

Tvätt och städning

Personalen på det särskilda boendet är dimensionerad efter dem som bor där med biståndsbeslut. Den medboende ska i huvudsak ta hand om sig själv som om det hade varit i ett ordinärt boende. Det innebär att den medboende själv ska ta hand om städning och om tvätt. Eftersom badrummen i särskilda boenden inte är utrustade med tvättmaskiner kan boendets gemensamma tvättstuga användas. Den medboende ska även bidra med städning i den gemensamma lägenheten

Hemtjänst

Om den medboende behöver hemtjänst görs en ansökan hos en biståndshandläggare som utreder behovet. Efter utredning och beslut beställs hemtjänstinsatsen av det särskilda boendet som får ersättning motsvarande utförda hemtjänsttimmar. Den enskilde betalar avgift enligt hemtjänsttaxan. Det innebär att handläggningen sker på samma sätt som i ordinärt boende med den skillnaden att den enskilde av praktiska skäl inte väljer utförare.

Hälso- och sjukvård:

I samband med införandet av parboendegarantin ändrades också hälso- och sjukvårdslagen (HSL) 18§. Förändringen innebär ett förtydligande av att kommunen ska erbjuda hälso- och sjukvård åt dem som efter beslut av kommunen bor i särskilt boende för äldre. Den medboende omfattas inte av kommunens skyldighet att erbjuda insatser enligt HSL utan den medboende söker hälso- och sjukvård av primärvården/husläkare.

Provboende

Den medflyttande rekommenderas att under en tremånadersperiod provbo i det särskilda boendet. Orsaken är att det är viktigt att känna efter om det är en form som fungerar för båda parter innan definitivt beslut tas och det ordinära boendet avvecklas. Det innebär att under provboendetiden skrivs hyreskontraktet med den som har biståndsbeslutet. Den medboende betalar ingen hyra till det särskilda boendet utan behåller, och betalar hyra, för sitt ordinära boende. Under provboendetiden betalar den medboende avgift för mat.

Avgifter

Den medboende betalar för mat och hyra. Om det blir aktuellt med hemtjänst för den medboende betalas avgift enligt hemtjänsttaxan.

**Södertälje kommun, /Riktlinjer parboendegaranti.
Beslut februari och mars 2014 i äldreomsorgsnämnden och i
kommundelsnämnderna.**

Biståndsbehovet upphör

Redan vid inflyttning ska den medboende informeras om vad som händer om biståndsbehovet upphör genom att den biståndsbedömda avlider eller av andra skäl. Den medboende ska då lämna lägenheten på det särskilda boendet och skaffa bostad på ordinarie bostadsmarknaden. Genom särskild överenskommelse, mellan social- och omsorgskontoret och Telge Bostäder, kan den medboende erbjudas lägenhet hos Telge Bostäder.

Hyra

Hyreskontrakt för särskilt boende utformas på samhällsbyggnadskontoret i enlighet med hyreslagen och rekommendationer från SKL.

Dokumentation

Regler för dokumentation under genomförande av beslutade stödinsatser avser inte den medboende personen. Om den medboende har egna beslutade biståndsinsatser som utförs i det särskilda boendet sker dokumentation i en egen personakt. Däremot kan den medboende i vissa situationer behöva omnämnas i den andra personens dokumentation. Motsvaranden tillämpning gäller även för individuell plan enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen.

Information

Det är nödvändigt att den som ansöker om och erbjuds parboende ges ordentlig omfattande information före inflyttning.